У потрази за светлом: In memoriam Кира Станковски

Мандарци, уље на платну, 55 x 65 cm
Mandarci, oil on canvas, 55 x 65 cm

У потрази за светлом: In memoriam Кира Станковски

In Search of Light: In memoriam Kira Stankovski

Продајна галерија "Београд"

мај-јун 2014.

Јелена Кривокапић

У потрази за светлом: In memoriam Кира Станковски (1944-2013)

Иако једина примерена форма постхумног обраћања јавности овом приликом – In memoriam, форма која апелује на „незаборав“ уметничког опуса и административна конвенција којом се једном уметнику изражава званична почаст по смрти, она је прилично незграпна синтагма којом би требало да се опише искрено пријатељски однос и активна сарадња коју је ова галерија неговала са Киром Станковским деценијама уназад. Једнако груба и неупотребљива ако би требало да реконструише „још увек живе“ поетске дијалоге и ритмове заједничке свакодневице који су дефинисали односе једног сликара и нас, његових галериста. Ипак, покушаћемо...

Кира припада оној генерацији сликара позног модернизма који своје дело заснива на аутентичној разради пејзажног фрагмента као представе јединствене визије предела. Ова визија предела у сликарству се још од романтизма поистовећивала са извором субјективних осећања и емоција њеног творца. Лишена сувишних алегоријских или метафоричких претекста или значења, она постаје мера овог унутрашњег доживљаја света у корелацији са бележењем физичке опсервације мена светлости и сенке у природи, боја и њених променљивих констраста, закона кретања опипљиве и оне нематеријалне природе, разнородним елементима, који тек у постигнутом сазвучју својих многоструких порекла и чинова индивидуалног сећања аутора, креирају јединствену пластичку целину и новоуспостављени реалитет саме слике.

Иако по свом карактеру ово сликарство с краја 20. и почетка 21. века, не припада неком од иновацијских поступака савремене уметности, оно маркира етапе иновацијских поступака у историји модернистичког сликарства и њених праваца као што су пленеризам, импресионизам или експресионизам. Осовину Кириног дела чини минуциозно осликавање предела његове родне Македоније и села Отошнице. Ова јединствена топографија, међутим, остаје само претекст за једну од најузбудљивијих инстинктивних, више него научних, опсервација и разрада ритмова природног светла и свих његових раскошних манифестација у историји новијег пејзажног сликарства. Измештање погледа у оквиру јединствене топографије места и њеног „сликарског земљописа“ описала је једновремено дуги пут ове неуморне потраге за јединственим квалитетом бојеног светла и истинског *joie de vivre* које оно еманира.
У формалном сликарском поступку то значи постепено расветљавање основних тонова сликарске палете, интегрисање њених јарких плавих, окер и наранџастих тонова у титраве одблеске готово опипљивих интерегнума атмосфере и њених сенки, дочаравање основног изгледа робусних и плодних ораница, земље која је дефинисала две трећине површине сваког сликаревог платна и његову материју.

Критика на његово сликарство указује тачно и елоквентно када говори као о „... елементима који се слажу по неком имагинарном закону који припада самом бићу сликара; елементима између стварности и фикције, између јаве и сна, у сталном преплитању виђеног, слућеног и доживљеног у којој се дешава она чаробна трансформација једне стварности у другу и која слици даје карактер магијског чина ... Киро Станковски осећа сву неухватљиву лепоту пејзажа и њених једноставних аранжмана. Зато и боја у његовој слици поседује изван значењски квалитет без обзира на функцију грађења опште физиономије слике.“ (С. Бошњак).

На данашњој изложби нашла су се она дела која су остала у Кирином приватном поседу и до којих смо након његове смрти могли да дођемо. Један део остаће забележен само као илустрација у каталогу а у покушају да што верније реконструишемо сећање на неке основне квалитете овог дела. Милосна и племенита природа овог сликара уписала се уравнотеженим складом боје и светлости у хармоничну визију предела и њену универзалну причу о човеку и земљи. Од дела која су се годинама налазила у поставкама ове галерије, до којих више нисмо могли да дођемо, а која остају парадигматична за могућу дефиницију Кириног опуса и личности, издвојила бих слику „Старо гумно“, насталу у последњим годинама сликаревог живота. Она је можда најбоље одредила опсег овог пејзажа грађеног на искуствима историјског пленеризма и импресионизма, топографију са дискретно наговештеним траговима човековог присуства, дочарало нам Милеовско биће слике као биће земље, магију њеног путеног светла и једнако убедљиво изједначило ову антропинску са космолошком визијом једног универзалног предела.

Кира Станковски
БИОГРАФИЈА

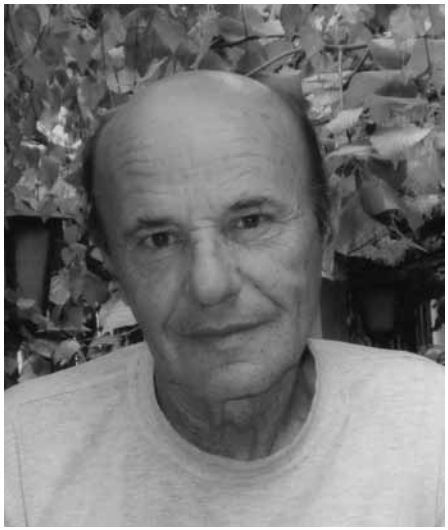

Рођен 1944. године у Отошници, Република Македонија. Завршио Педагошку Академију у Скопљу. Излагао на неколико самосталних и бројним колективним изложбама у региону и иностранству. Један је од најдаровитијих сликара пејзажиста који ствара у духу историјског пленеризма и импресионизма. Дугогодишњи сарадник и излагач Продајне галерије “Београд”. Преминуо 2013. године у Београду.

Самосталне изложбе:
1983. Београд, Галерија "Блок 30"
1984. Београд, РУ "Вук Караџић"
1987. Београд, РУ "Браћа Стаменковић"
1990. Београд, Библиотека "Ђорђе Јовановић"
1994. Београд, Културни центар Београда
2000. Београд, Галерија ДС Вождовац
2005. Београд, Центар за културу Раковица
2008. Београд, Галерија "Прогрес"

Групне изложбе (65):
Галерија САНУ; Ликовни салон МАНУ; УП "Цвијета Зузорић"; Музеј града Скопља; Продајна галерија "Београд"; Београдски салон; Крајишки ликовни салон; Бијенале српског пејзажа - Златибор; Галерија Прогрес; СКЦ Београд; Париз, Детва, Солун; Интернационални ликовни караван - Т.Кондев: Охрид, Струга, Велес, Детроит, Бостон, Њујорк, Рио де Жанеиро, Праг и др.

Све слике представљене у овом каталогу настале су приближно у периоду од 2005. до 2013. године.

Кумановско II, уље на платну, 80 x 100 cm
Landscape from Kumanovo II, oil on canvas, 80 x 100 cm

Мандарци, уље на платну, 55 x 65 cm
Mandarci, oil on canvas, 55 x 65 cm

Зима I, уље на платну, 65 x 80 cm
Winter I, oil on canvas, 65 x 80 cm

Мотив из Македоније, уље на платну, 65 x 80 cm
Motif from Macedonia, oil on canvas, 65 x 80 cm

Торник, уље на платну, 65 x 80 cm
Tornik, oil on canvas, 65 x 80 cm

Крива Паланка, уље на платну, 65 x 80 cm
Kriva Palanka, oil on canvas, 65 x 80 cm

Пејзаж из Македоније, уље на платну, 60 x 80 cm
Landscape from Macedonia, oil on canvas, 60 x 80 cm

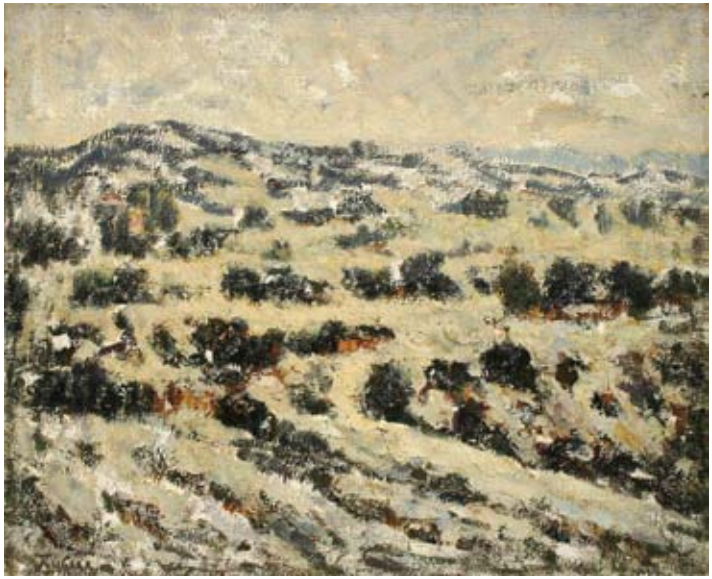

Зима II, уље на платну, 65 x 80 cm
Winter II, oil on canvas, 65 x 80 cm

Кратовско, уље на платну, 65 x 80 cm
Landscape from Kratovo, oil on canvas, 65 x 80 cm

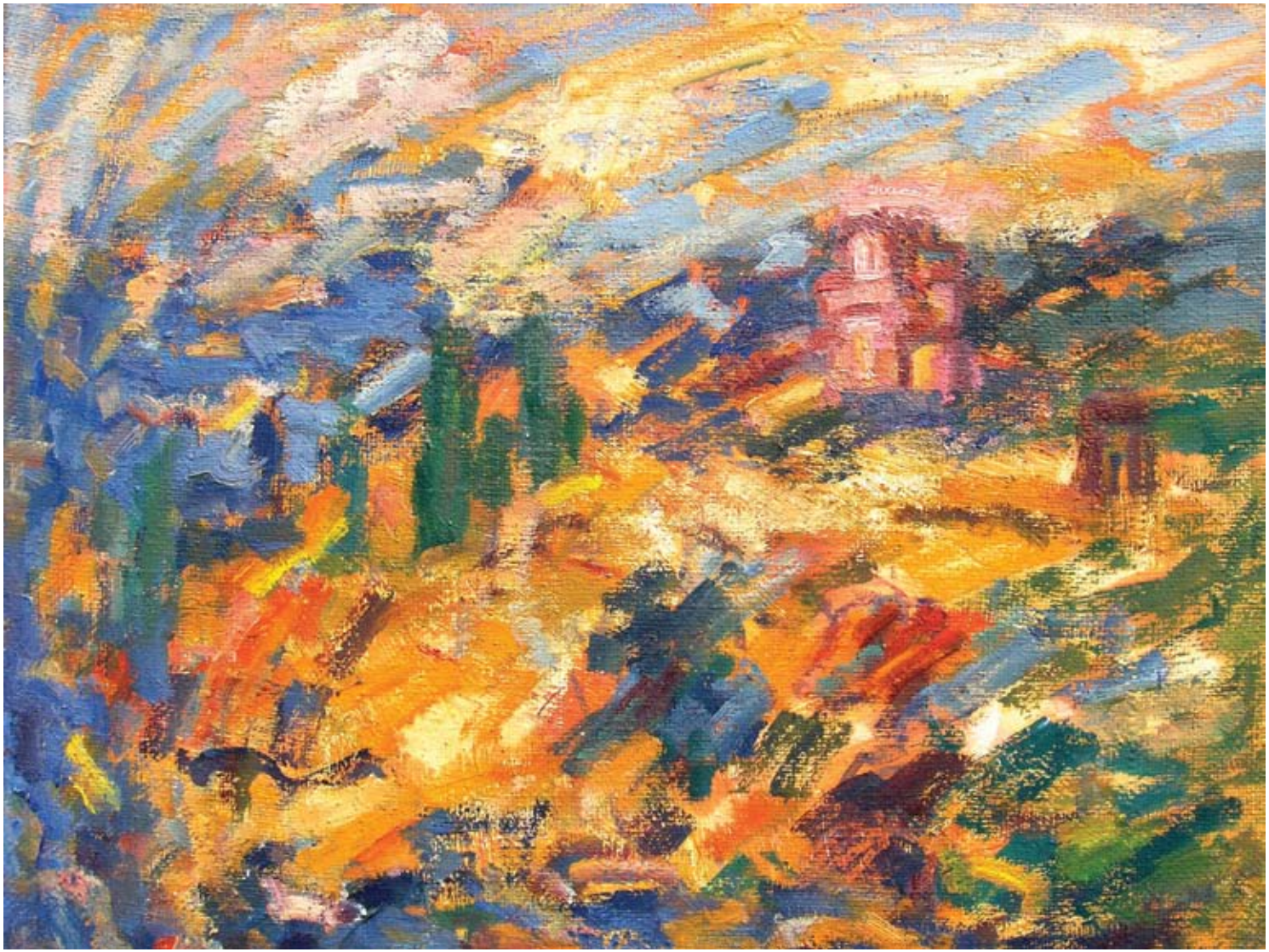

Св. Јован Канео, уље на платну, 55 x 65 cm
Saint John at Kaneo, oil on canvas, 55 x 65 cm

Kira Stankovski
Biography

Born in 1944 in Otošnica, Republic of Macedonia.
Graduated from the Pedagogical Academy in Skoplje. Had several solo exhibitions and took part in numerous group exhibitions in the region and abroad. Is one of the most talented landscape painters working in the spirit of historical Plein Air and Impressionism. Has been a long standing associate of and exhibitor at the Sales Gallery “Beograd”.
Passed away in 2013.

Solo Exhibitions

1983 Belgrade, Blok 30 Gallery
1984 Belgrade, RU Vuk Karađić
1987 Belgrade, RU Braća Stamenković
1990 Belgrade, Đorđe Jovanović Library
1994 Belgrade, Belgrade Culture Center Gallery
2000 Belgrade, DS Voždovac Gallery
2005 Belgrade, Cultural Center Rakovica
2008 Belgrade, Progres Gallery

Group Exhibitions (65)

SANU Gallery; Fine Arts Salon MANU; UP “Cvijeta Zuzurić“; Skoplje City Museum; Sales Gallery “Beograd”; Belgrade Salon; Krajiški Fine Arts Salon; Serbian Landscape Biennial – Zlatibor; Progres Gallery; SKC Belgrade; Paris; Detva; Thessalonica; International Fine Arts Caravan – T.K. Kondev: Ohrid, Struga, Veles, Detroit, Boston, New York, Rio de Janerio, Prague, etc.

All of the paintings represented in this catalogue were made from about 2005 to 2013.

Jelena Krivokapic

In Search of Light: *In Memoriam* Kira Stankovski (1944-2013)

Although considered to be the only adequate form of addressing the public on this occasion – *In memoriam*, the form that appeals to "not forgetting" the artistic oeuvre as well as the administrative convention that presents official honor on an artist after his death, it is quite a clumsy syntagm which ought to describe a truly friendly relationship and active cooperation that this Gallery cultivated with Kira Stankovski for decades. It is equally inappropriate and useless if it is intended to reconstruct "the still lively" poetic dialogues and rhythms of an ongoing relationship that defined the relations of an artist and us, his gallerists. Nevertheless, we will try …

Kira belongs to that generation of painters of late modernism who based his artwork on the authentic study of the landscape fragment as an image of a unique vision of world. This depictions of natural scenery in painting has since Romanticism been equated with the subjective feelings and emotions of its author. Lacking superfluous allegoric or metaphoric pretexts or meanings, it became a measure of the inner experience of the world in correlation with the recording of the physical observations of the changes of light and shadows in nature, colors and their variable contrasts, the laws of movement of tangible and immaterial nature, the different elements that only in the attained harmony of its various origins and the acts of individual recollections of the painter, create a unique plastic whole and the newly established reality of the painted field.

Although the character of this kind of painting produced at the end of the 20th and beginning of the 21st century, does not follow any of the innovative procedures of contemporary art, it marks the phases of innovative procedures in the history of Modernist painting and its movements like Plein Air Painting, Impressionism or Expressionism. The most frequent subject matter of Kira's paintings are detailed depictions of the natural scenery of his birthplace Macedonia and the village of Otošnica. However, this specific topography is only a pretext for one of the most exciting instinctive, more than scientific, observations and research of natural light and all its sumptuous manifestations in the history of more recent landscape painting. Relocating the view point within the unitary topography of the place and it "painterly geography" has simultaneously described the long journey of this tireless pursuit for a unique quality of colored light and the true *joie de vivre* it emanates. It means, in a formal painterly procedure, a gradual lightening of the basic tones of the painter's palette, integrating its warm blue, ocher and orange tones into flickering reflections of almost tangible interregnums of atmosphere and its shadows, conjuring the basic appearance of the robust and fertile plowing fields, the soil that defined two thirds of each of the painter's canvas and its painted matter.

The reviews on his painting are correct and eloquent when they point out its basic quality of "… elements that are composed according to an imaginary law that belongs only to the very being of the painter; elements that are in-between reality and fiction, in-between dreams and reality, there is a constant intertwining of the seen, the anticipated and the experienced where one reality is magically transformed into another giving the painting the character of a magic act … Kira Stankovski feels all the intangible beauty of the landscape and its unique arrangements. Thus the color in his paintings has a more than a meaningful quality regardless of its function of composing the general physiognomy of the painting." (S. Bošnjak)

At this exhibition we can see the artwork that remained in Kira's private collection and which was accessible to us after his death. A part of his artwork will be reproduced only as illustrations in the catalogue in our attempt to give an accurate reconstruction of the memory of some basic qualities of this artwork. The gracious and noble character of this painter has inscribed itself by means of a balanced harmony of color and light into a harmonious vision of a landscape and its universal narrative on man and earth. Out of the many paintings exhibited in our gallery over the years and which are now inaccessible to us but which remain paradigmatic for a possible definition of Kira's oeuvre and personality, I would like to single out the painting "Old Threshing Floor" (Staro gumno) painted in the last years of the painter's life. It may be the one that best determined the scope of this landscape constructed on the experience of historical Plein Air Painting and Impressionism, a topography with discretely indicated traces of man's presence, invoking the Millet like being of the painting as being of the earth, the magic of its sensual light and equally convincing aligning of this anthropic vision with the cosmic vision of a universal landscape.

ИЗЛОЖБА РЕАЛИЗОВАНА СРЕДСТВИМА
СЕКРЕТАРИЈАТА ЗА КУЛТУРУ ГРАДА
БЕОГРАДА

ИЗДАВАЧ
ПРОДАЈНА ГАЛЕРИЈА «БЕОГРАД»
Косанчићев венац 19, Београд, Србија
Тел/факс 011 30 33 923
Тел 011 32 87 325
office@galerijabeograd.org
www.galerijabeograd.org

Главни и одговорни уредник
Михаило М. Петковић, директор

Кустос
Јелена Кривокапић

Уредник издања
Драгица Вуковић

Уметнички савет
Бранко Раковић
Александар – Лека Младеновић
Горан Десанчић

Текст у каталогу
Јелена Кривокапић

Превод
Ванда Перовић

Дизајн
Жолт Ковач

Фотографија
Лична архива уметника

Штампа
Инстант систем, Београд

Тираж
200 примерака

EXHIBITION SUPPORTED BY
SECRETARIAT FOR CULTURE OF
THE CITY OF BELGRADE

PUBLISHER
GALLERY «BEOGRAD»
Kosančićev venac 19, Belgrade, Serbia
+ 381 11 30 33 923
+ 381 11 32 87 325
office@galerijabeograd.org
www.galerijabeograd.org

Editor-in-chief
Mihailo M. Petković, director

Curator
Jelena Krivokapić

Catalogue Editor
Dragica Vuković

Art Council
Branko Raković
Aleksandar Leka Mladenović
Goran Desančić

Text in Catalogue
Jelena Krivokapić

Translation
Vanda Perović

Design
Žolt Kovač

Photographs
Personal archive of the artist

Printed by
Instant system, Belgrade

Print run
200

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

75.071.1:929 Станковски К.(083.824)
75(497.11)"19/20"(083.824)

СТАНКОВСКИ, Кира, 1944-2013
In memoriam Кира Станковски = In Memoriam Kira Stankovski : у потрази за светлом = in search of light : Продајна галерија "Београд", мај-јун 2014. / [текст у каталогу Јелена Кривокапић = text in catalogue Jelena Krivokapić ; превод Ванда Перовић = translation Vanda Perović. - Београд : Продајна галерија "Београд" = Belgrade : Gallery "Beograd", 2014 (Београд : Инстант систем). - [12] стр. : репродукције ; 22 x 22 cm

Тираж 200. - Упоредо срп. текст и енгл. превод. - Кира Станковски: стр. [4].

ISBN 978-86-6141-063-5

а) Станковски, Кира (1944-2013) - Слике - Изложбени каталози

COBISS.SR-ID 207351052

На насловној страни / Front cover
Старо гумно, уље на платну, 65 x 80 cm
Old Threshing Floor, oil on canvas, 65 x 80 cm

На последњој страни / Back cover
Косанчићев венац, уље на платну, 55 x 65 cm
Kosancicev venac, oil on canvas, 55 x 65 cm

Пријатељ галерије
Hosting SOLUTIONS
provided by
YUNET INTERNATIONAL
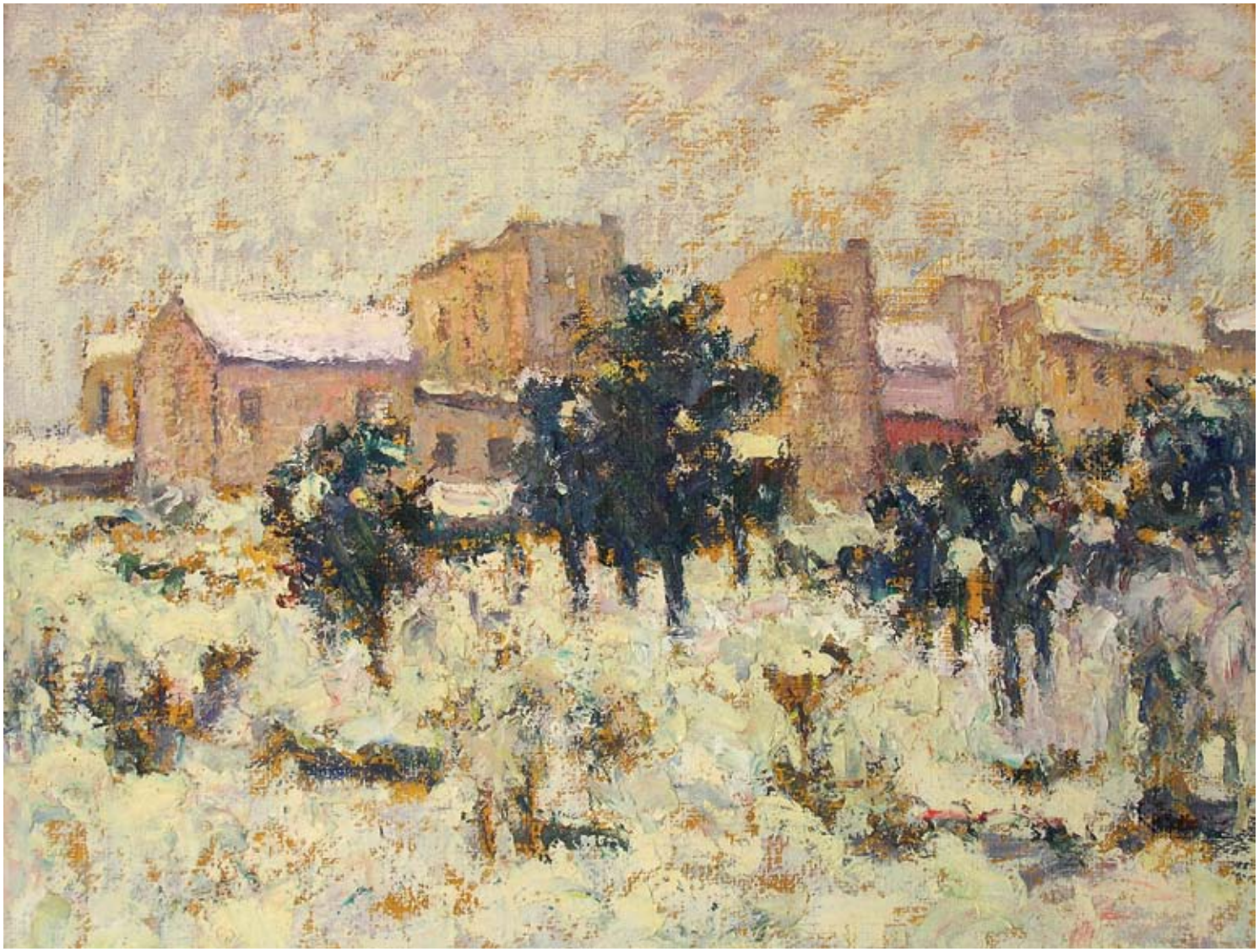
Пејзаж из Македоније, уље на платну, 70 x 96 cm
Landscape from Macedonia, oil on canvas, 70 x 96 cm